Grigore Constantinescu

Comuna

BASCOV

PITEŞTI MMXV

BASCOV

COMPONENŢĂ: Comuna este formată din 8 sate: **Bascov**; Brăileni; Glâmbocu; Mica; Pislopu Mic; Schiau, Uiasca; Valea Ursului.
DISTANŢA FAŢĂ DE REŞEDINŢA JUDEŢULUI: 5 km.
SUPRAFAŢĂ: 41 km^2.
POPULAŢIE: 10.218 locuitori [5.006 M + 5.212 F] (Rpl/2011).

ATESTARE DOCUMENTARĂ:

Fleşti – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 179)• **Glâmboc** – 1520 [7029] noiembrie 26 (DRH, B, ŢR, vol. II, doc. 203)• **Neagovani** – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 179)• ***Pouceşti** (Păişeşti) – 1570 [7078] ianuarie 14 (DRH, B, ŢR, vol. VI, doc. 179)• **Radeşti pe Baţcov** - <1421> iunie 19 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 49)• **Uieşti pe Baţcov** (Uiasca) – 1451 [6959] august 5 (DRH, B, ŢR, vol. I, doc. 105).

În contextul localităților componente, cea mai veche atestare documentară se consemnează în cazul satului Radeşti pe Baţcov.

Așezarea este atestată documentar inițial în hrisovul emis în 19 iunie 1421, de cancelaria domnească a voievodului Radu al II-lea Prasnaglava, prin care se confirmă proprietatea asupra ocine în aria satului.

Sit arheologic: Existenţa anterioară a unei comunităţi umane pe teritoriul actual al localităţii Bascov este atestată prin unelte din silex aparţinând culturii de prund, atribuite tipologic perioadei paleoliticului inferior, descoperite în albia pârâului Bascov, afluent al Argeşului.

TOPONIMIE:

- **Bascov** – toponim format pe baza antroponimicului de origine bulgară *Baţko* + sufixul bulgăresc cu valoare posesivă *–ov*. Antroponimul menţionat sub această formă este atestat documentar în secolele XV-XVIII.

- **Brăileni** – toponim colectiv format pe baza unui apelativ evocând zona de proveniență a unor locuitori (*Brăila* + sufixul *–eni*).

- **Glâmbocu** – nume topic format din vechiul slav *globoku* ≈ „adânc”, redând o caracteristică a reliefului aşezării.

- **Mica** – toponim care indică suprafaţa redusă a locului pe care este situată aşezarea.

- **Prislopu Mic** – nume topic format pe baza apelativului *prislop* cu sens de „umăr mare de deal care este mai jos decât dealul”, cu referire evidentă la forma reliefului care domină aşezarea.

- **Schiau** – toponim etnic, având la origine lat. *sclavus*, cu sens de „sclav” aplicat vechilor slavi şi, în special, bulgarilor, până la 1400.

- **Uiasca** – toponim, la origine, probabil, o poreclă relevând caracteristici atribuite unei proprietare de pământ stabilite iniţial în aria aşezării; derivat din rus. *uj* ≈ „şarpe”.

- Valea Ursului – hidronim compus, indicând evident prezenţa animalului respectiv în zonă.

SPECIFIC ETNOCULTURAL:

Casele construite anterior perioadei de început a secolului XX erau monocelulare (denumite, local, „odăi") sau cu plan bicameral, încăperea de la intrare fiind prevăzută cu horn. Materialul utilizat în edificarea construcţiilor îl constituia, în special, lemnul pădurilor de foioase din zona limitrofă aşezării. Actualmente, Bascovul este racordat considerabil la procesul de urbanizare, prin crearea unui centru civic, a cărui arhitectură modernă este vizibil influenţată de arhitectura tradiţională: acoperişuri în pantă, frontoane inspirate din foişoarele caselor vechi ţărăneşti.

Din variatul repertoriu al folclorului coregrafic zonal, elemente de particularizare prezintă dansurile: Bătăreasca, Brâul bătrânesc, Chindia, Hora Nunţii, Martalogii, Mânioasa, Sârba lui 22.

PATRIMONIUL CULTURAL-ISTORIC:

✚Biserica de lemn Bascov «Sf. Gheorghe» –[▲]– durată din temelie, în anii 1730-1750, „cu toată cheltuiala cupeţului piteştean Martin Buliga, pe moşia serdarului Grigore Drugănescu". În forma iniţială, biserica prezenta un plan dreptunghiular, cu absidă poligonală pe latura vestică, iar compartimentele ritualice erau separate prin ziduri de cărămidă. Ulterior, în primele decenii ale secolului al XIX-lea, planul a fost extins prin construirea unui pridvor deschis, surmontat de o turlă-clopotniţă octogonală de lemn. În anul 1875, arcadele pridvorului au fost „înzidite", iar pereţii construcţiei tencuiţi atât în interior cât şi în exterior, odată cu „preînnoirea" bisericii de către echipa zidarului Udrea, la stăruinţa preotului Constantin.

Dezafectată cultului în anul 1913, după edificarea bisericii de zid din centrul localităţii, monumentul s-a degradat, reparaţiile radicale efectuate prin stăruinţa pr. Florea Popescu, sub supravegherea Comisiei Monumentelor Istorice, în anii 1940-1943, relevând amplul décor arhitectural al ancadramentelor ferestrelor de la naos şi altar, acoperite cu tencuială.

Paleta ornamentală este surprinzător de vastă: cercuri intersectate cu stilizări florale cruciforme, meandre concepute într-o succesiune continuă, sugerând o torsadă, glastre din care se ramifică, într-o dispunere simetrică, lalele stilizate, motive astrale, romburi, vrejuri.

Pictura murală originară, în frescă, realizată de un zugrav anonim se conservă fragmentar pe tâmplă; în pridvor, se păstrează, parţial, o pictură ulterioară, precum şi pictura interioară din 1875, realizată de zugravii Ilie Petrescu şi Apostol Voiculescu.

În patrimoniul bisericii, se află, printre piesele de real interes, uşile împărăteşti pictate, în anul 1832, de „Voicu zugrav din oraşul Piteşti, prin osârdia şi cheltuiala părintelui popa Constantin Păiuşescu", două sfeşnice împărăteşti din lemn de factură postbrâncovenească cu vultur bicefal, policandrul, icoanele pictate pe lemn în secolul XIX: „IH", „MDP", „SG", „SN" ş. a. care oferă o imagine elocventă a organizării interiorului monumentului ecleziastic.

✚Biserica de lemn Glâmbocu «Adormirea Maicii Domnului» –[▲]– „a fost ridicată din temelie, prin osteneala robilor lui Dumnezeu: Radu Drăguţoiu, Creaţa, Radu Dascălu", în anul 1808. Construcţia a fost modificată în anul 1869, adăugându-i-se un pridvor prevăzut cu turlă patrulateră de lemn, prin osârdia „ctitorilor de refacere": Hristea diaconul, Elena diaconeasa, Ştefan preotul, Ioana prioteasa, Ion şi Ilinca.

Dezafectată cultului, în 1939, biserica a fost transformată, de către atei, în perioada dictaturii comuniste, în grajd pentru vite; prin curajul inimaginabil şi perseverenţa extraordinară a unei călugăriţe, Gica din satul Mica, a fost reparată şi redeschisă oficierii slujbelor religioase în 1966.

Biserica este de plan dreptunghiular, cu absidă poligonală decroşată, pronaos poligonal şi pridvor adăugat. Masivitatea bârnelor de stejar din componenţa cununilor orizontale ale construcţiei iniţiale este impresionantă; decorul exterior constând dintr-un brâu în torsadă sculptat în zona mediană, terminat printr-un arc în acoladă la ancadramentul uşii confecţionate dintr-un singur blat de stejar, uşa fiind ornamentată cu variate motive astrale, cercuri, semicercuri în relief. Pictura murală originară în frescă, opera lui „Panteleimon

zograf", întrunind reale calităţi artistice, s-a conservat pe tâmplă şi pe zidul despărţitor dintre pronaos şi naos; pridvorul a fost pictat, atât în interior cât şi în exterior, în 1869, de către meşterii zugravi: Apostu din Piteşti şi Nicolae din Mioveni, fresca acestora remarcându-se prin pitorescul tratării scenelor religioase: tabloul unui Infern supraglomerat de păcătoşi, precum şi scena de pe faţada exterioară sudică a pridvorului, redând «Cumplita moarte», originală prin compoziţie şi prin textul versificat care însoţeşte imaginea: „O cocoană-mpărătească, / mult eşti mândră şi frumoasă, / a trăit în lume bine, / vino de joacă şi cu mine.". În patrimoniul bisericii, sfeşnicile împărăteşti cu discuri metalice, stranele pentru cântăreţ, policandrele de bronz cu 12 braţe, clopotul din 1834, icoanele vechi reprezintă „zestrea moştenită" a Bisericii de lemn Glâmbocu.

✚Biserica Glâmbocu «Adormirea Maicii Domnului; Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1929-1939] a fost construită din iniţiativa pr. Florea Popescu, cu sprijinul enoriaşilor, conform planului arh. N. Bacria-Tutănescu •intervenţii: refacerea tencuielilor exterioare [1956] •pictură murală: I. Lişteveanu şi I. Constantinescu [1939]; restaurată [1956].

✚Biserica Rotăreşti «Sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil» [1904-1913]~ctitorită de pr. sachelar P. Godescu, I. Sterioiu, Radu Brătianu, C. Brătianu, Al. A. Budişteanu, Hagi Tudorache Lerescu, C. Cristescu ş. a. •intervenţii: repararea acoperişului [1969] •pictură murală: pe tâmplă, de Th. Petrescu-Tutana [1953]; I. Constantinescu-Craiova [1958].

✝Cruce de piatră: **Bascov**: 1802-1803 [7311] – lângă pârâul Bascov.

✝Monumente eroi: **Bascov** [1916-1919]; (1920) – lângă Primăria Bascov ■~ **Bascov** [1941-1945] – lângă Biserica de lemn Bascov.

În cursul luptelor pentru apărarea unității și independenței naționale a României, au căzut eroic la datorie 161 locuitori ai comunei Bascov, numărul eroilor menționați nominal în monumentalul volum «Argeș. Cartea eroilor» fiind raportat la evenimente de importanță fundamentală în istoria neamului românesc: Războiul de independență [8], Primul război mondial [104], Al doilea război mondial [49].

Momente de istorie locală

În Primul război mondial, la începutul lunii noiembrie 1916, a fost dislocată, în zonă, Divizia 8 Infanterie, iar, din 7 noiembrie până în 13 noiembrie 1916, cartierul general al Corpului 1 Armată.

În cursul desfășurării operațiunilor militare din cel de-Al doilea război mondial, în satul Valea Ursului – unde se afla un important depozit de armament, mica unitate care asigura paza acestuia a somat o coloană germană în retragere din garnizoana Pitești spre Transilvania să se predea; după un schimb de focuri care, însă, nu s-a soldat cu morți, militarii germani au fost dezarmați și făcuți prizonieri.

❖ MEMENTO:

GARA BASCOV –[▲]– proiectată de inginerul constructor botoşănean Elie Radu [1853-1931], a fost definitivată în toamna anului 1899, după inaugurarea liniei ferate Piteşti-Curtea de Argeş. Construcţia, de plan dreptunghiular, cu două niveluri, prezintă, pe acoperiş, două lucarne dispuse la distanţă egală în raport cu frontonul triunghiular marcat printr-o decoraţie amplă concepută simetric faţă de un orificiu circular central; denumirea gării: „Bascov" formată din litere supradimensionate, excizate domină compoziţia frontonului.

Paramentul este realizat din cărămidă aparentă, fiind segmentat de benzi continue care încadrează spaţiul ferestrelor, ale căror borduri superioare sunt executate sub formă de acoladă simplă, amplificându-se, astfel, decorativismul clădirii.

☙ IN MEMORIAM ❧

✪ **BRĂTIANU CONSTANTIN** [1844-1910] – general, istoric, geograf şi geodez specializat în străinătate. Opera «Marele Dicţionar Geografic al României», 5 volume [1898-1902], în colaborare; numeroase hărţi şi articole: «Harta României» [1901-1910], «Cadastrul României» [1903], «Însemnătatea hartei ţerii pentru istoria patriei şi neamului» [1905],

«Însemnătatea istoriei naţionale din punctul de vedere militar» [1905]; fondator al revistei „România Militară"; colaborator la: „Analele Academiei Române", „Revista pentru istorie, arheologie şi filologie", „Revista armatei", „Revista nouă" ş. a.

✪ **CALOTESCU VIRGIL** [1925-1990] – remarcabil regizor şi cineast, realizatorul unor pelicule cu subiecte istorice şi culturale: «Pe urmele lui 1907» [1957], «Eroii nu mor niciodată» [1970], «Imagini potrivite» (despre Tudor Arghezi) [1960], «Transfăgărăşanul» [1975] ş. a.

✪ **GEORGESCU ION** [1909-1976] – teolog, traducător, specializat în limba ebraică; deţinut politic anticomunist. Opera: «Actualitatea profeţilor [1934], «Demonologia Vechiului Testament. Azazel» [1934]; traduceri din limbile franceză, greacă şi rusă.

✪ **GODEANU PETRE** [1885-1971] – preot la Biserica de lemn Bascov; ctitor al Bisericii Rotăreşti [1904]. Opera: «Treizeci de zile în Banat» [1911], «Fărâme din istoria misionarismului argeşean» [1929], «Apostolii neamului» ş. a.

✪ **OLTEANU PANDELE** [1908,Bascov–1995,Bucureşti] – profesor universitar de limbi slave, doctor docent în filologie [1965]. Opera: «Povestiri prelucrate din limbile slave» [1940], «Povestiri de Crăciun» [1942], «Povestiri de Paşti» [1943], «Rumunska kultura a slavonstvo» (Cultura română şi slavismul) [1947], «Limba povestirilor slave despre Vlad Ţepeş» [1961], «Raporturi lingvistice străvechi ale românilor cu slavii de apus» [1968], «Criterii stilistice în studiul comparat al literaturii omiletico-parenetice» [1970], «Sintaxa şi stilul paleoslavei şi slavonei» [1974], «Slava veche şi slavona românească» [1975] (coautor), «Izvoare mitologice-folclorice şi apocrife în vechile monumente canonico-juridice» [1989], «Floarea Darurilor sau Fiore di Virtu» [1992], «Influenţa scriitorilor străromâni asupra literaturilor slave» [1990], «Studii de filologie slavă» [2008] ş.a.

✪ **PANDELE SIMION** [1909- ?] – agricultor de excepţie, intrat în conştiinţa obştii prin „introducerea progresului în agricultura comunei", prin generozitatea şi cultura sa, prin tributul de suferinţă îndurat ca „chiabur", arestat şi torturat de către comunişti, dar şi prin pasiunea cu care cânta melodia sa preferată «Leagă caii, Simioane !».

✪ **PANTELIE GHEORGHE** [1941-2008] – remarcabil artist plastic; absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București, clasa Octav Angheluţă [1971]; membru al Uniunii artiștilor plastici din România; profesor de desen la Câmpulung şi Piteşti; metodist la Centrul de îndrumare a creaţiei populare [1977-1990], inspector şef la Direcţia pentru cultură Argeş [1990], inspector şcolar [1997-2001]. Tablourile pictate expuse în muzee și colecții din: Franța, Germania, Grecia, Italia, Polonia; lucrări în colecția Galeriei de artă Pitești: «Construcții» [1979], «Constantin Brâncoveanu» [1980], «Antonie Vodă din Popești» [1980], «Istorie» [1975], «Tineri mineri» [1975], «Metafizică» [2007].

✪ **ŞERBAN ALEXANDRU** [1909-?] – poet „militant", redactor al revistei de avangardă „Aşa". Colaborator la: „Vraja", „Orizont", „Glasul Armatei". Opera: «Poeme pentru obidiţi» [1946], «Rănile armoniei» [1970] ş. a.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ:

Grigore Constantinescu– *Argeșul monumental – enciclopedie patrimonială*, Pitești, 2011, p. [543-546] – 29-30; Idem– *Bisericile de lemn din judeţul Argeş – monumente de arhitectură*, www.google.ro, calameo.1227548
Gheorghe Deaconu, Sevastiţa Găiseanu– *Comuna Bascov la 550 de ani de existenţă, 1421-1971*, Piteşti, 1971, 132 p.; Gheorghe Deaconu, Sevastiţa Găiseanu– *Schiţă monografică a comunei suburbane Bascov, judeţul Argeş*, Piteşti, 1971, 136 pag.; Sevastiţa C. Găiseanu, Sever I. Moiceanu– *Bascovul de-a lungul vremii [1421-2001],* Piteşti, 2001, 304 p.; http://judete.biz/localitati-arges/; Ion Popescu-Argeşel – *Judeţul Argeş*.

–[▲]– Monument istoric şi de artă

Schiau
Bude
Argeș
A
E81
Schiau
7C
3
I
Valea
2 Ursului
Glimbocu
Bascov
5
M
Mica
upueni
Brăileni
Uiasca
VI
16
neşti
PITEȘTI
7C
7C
Glâmbocu
Bascov
Valea Ursului
7
Brăileni
Strada Florea
Uiasca

PRIMĂRIA COMUNEI BASCOV.

BISERICA DE LEMN BASCOV.

BISERICA DE LEMN GLÂMBOCU.

GARA BASCOV.

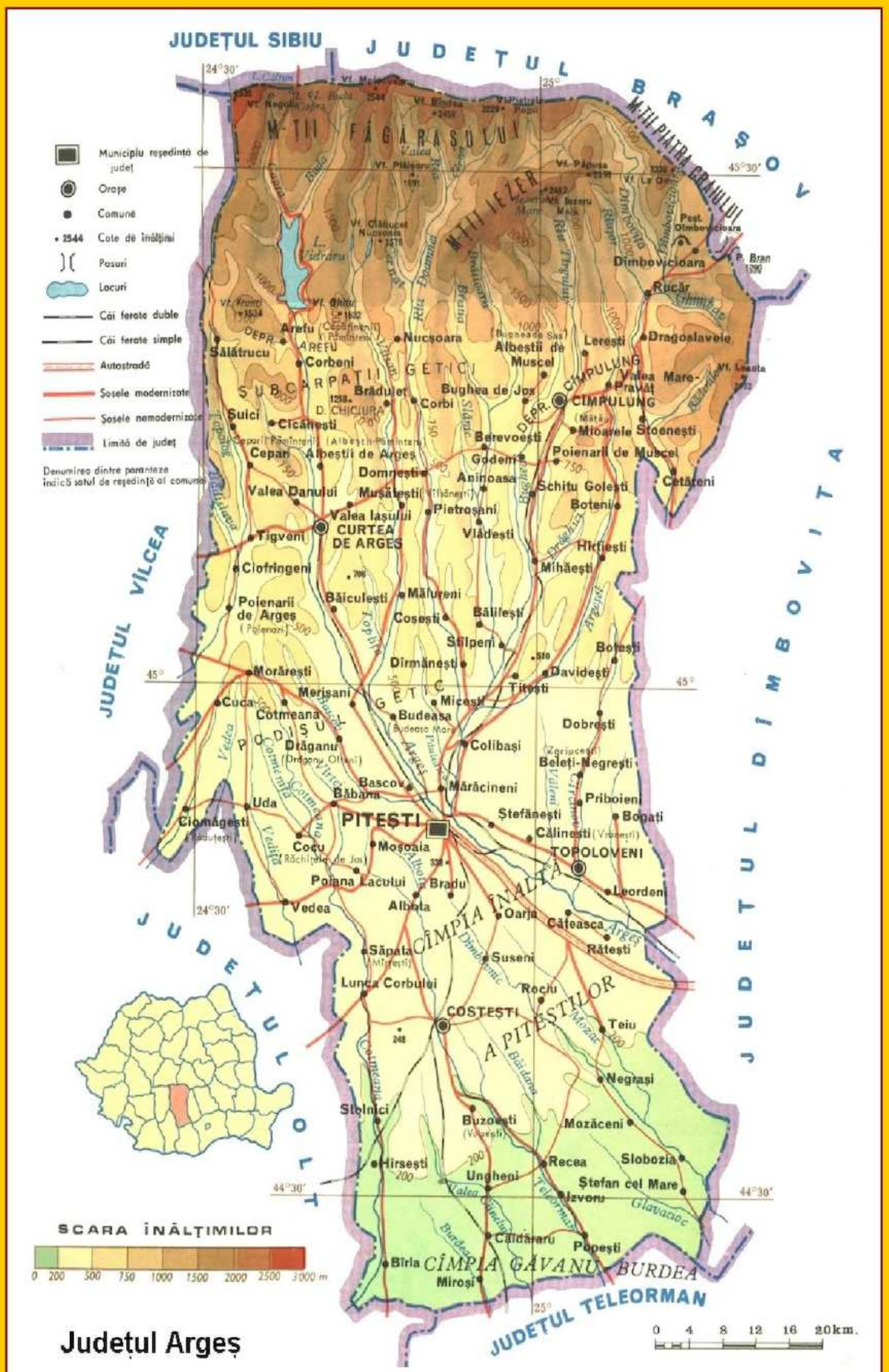

Județul Argeș